

Clean Clothes Danmark og Aktive Forbrugeres
klage over PWT Group A/S

ENDELIG UDTALELSE

17. oktober 2016

1. RESUMÉ

2. INTRODUKTION

3. MÆGLINGS- OG KLAGEINSTITUTIONENS SAGSBEHANDLING

4. VURDERING AF KLAGEN

5. EGENTLIG UNDERSØGELSE AF SPØRGSMÅLET OM NØDVENDIG OMHU

6. KONKLUSION

7. ANBEFALINGER

1. RESUMÉ

Clean Clothes Campaign Danmark og Aktive Forbrugere klagede i december 2014 til Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd (MKI) over PWT Group A/S med påstand om, at PWT Group havde overtrådt OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder ved at undlade at udvise nødvendig omhu (due diligence) i forhold til sin leverandør, tekstilproducenten New Wave Style Ltd., Bangladesh.

New Wave Style var beliggende i Rana

Plaza-bygningen i Dhaka, Bangladesh, som styrtede sammen den 24. april 2013. 1138 personer omkom og mere end 2000 personer blev såret.

PWT Group har oplyst, at virksomheden foretager kontrolbesøg af arbejdsforholdene på de fabrikker, hvor virksomheden får produceret varer, og at der i 2012 blev foretaget et kontrolbesøg hos New Wave Style. De af PWT Group fremlagte bilag dokumenterer ikke, hvilke kontroller eller inspektioner, der blev foretaget

ved besøget eller om der blev stillet krav om forbedringer på baggrund af kontrolbesøget. PWT har heller ikke fremlagt dokumentation for, hvilke risiko- og beslutningssystemer, f.eks. checklister, der blev benyttet som grundlag for besigtigelser og besøg hos New Wave Style med henblik på at sikre sundhed og sikkerhed på arbejdspladserne.

MKI finder på denne baggrund, at PWT Group ikke arbejdede med processer for nødvendig omhu, som levede op til OECD's retningslinjer. Særligt har PWT Group undladt at stille krav til New Wave Style om at sikre de ansattes grundlæggende menneske- og arbejdstagerrettigheder, herunder træffe passende foranstaltninger til at sikre sundhed og sikkerhed på arbejdspladserne jf. OECD's retningslinjer, kap. V, punkt 4, c).

MKI kan ikke lægge til grund, at inspektion af bygningskonstruktioner var en indarbejdet og sædvanlig praksis på ulykkestidspunktet. MKI finder, at praksis alene kan være vejledende men ikke afgørende for omfanget af en risikobaseret nødvendig omhu.

Det er MKI's vurdering, at det ikke er dokumenteret, at en inspektion ville have afdækket de pågældende risici ved bygningen.

PWT Group kan ikke gøres ansvarlig for bygningsssammenstyrtningen.

MKI understreger, at virksomheder skal leve op til principperne i OECD's retningslinjer, herunder at de stiller krav til leverandører om at træffe passende foranstaltninger til sikre sundhed og sikkerhed på arbejdspladserne. Denne forpligtelse omfatter i dag også risikoafdækning af bygningskonstruktioners sikkerhed.

2. INTRODUKTION

I det følgende beskrives Mæglings- og klageinstitutionens (MKI) sagsbehandling af og afgørelse på en klage fra Clean Clothes Campaign (CCCDK) og Aktive Forbrugere (AF) (klager) over PWT Group (indklagede).

Klagen, som MKI modtog den 12. december 2014, angår dels spørgsmålet om, hvorvidt indklagede, har overtrådt OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder (OECD's retningslinjer) ved at undlade

at udvise nødvendig omhu (due diligence) i forhold til sin leverandør New Wave Style Ltd. (New Wave Style), Dhaka, Bangladesh, dels det forhold, at indklagede, ifølge klager, har afvist at hjælpe ofrene for ulykken ved ikke at yde kompensation til Rana Plaza Donors Trust Fund.

New Wave Style var beliggende i Rana Plaza-bygningen i Dhaka, Bangladesh. Rana Plaza-bygningen, som husede en række tekstilfabrikker, styrtede sammen den 24. april 2013, hvor 1138 personer omkom og mere end 2000 personer blev såret.

3. MÆGLINGS- OG KLAGE-INSTITUTIONENS SAGSBEHANDLING

Kort om processen

Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd (MKI) modtog klagen den 12. december 2014 samt supplerende information den 15. december 2014.

MKI accepterede den 2. februar 2015 klagen til videre behandling. Parterne blev opfordret til at søge at løse sagen indbyrdes, jf. lov nr. 546 af 18. juni 2012 om mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd § 7, stk. 2 (MKI-loven). Da parterne ikke ønskede at løse sagen på egen hånd, foretog MKI en forundersøgelse af sagen, hvor der blev indhentet yderligere oplysninger, herunder også fra indklagede. MKI afsluttede sin forundersøgelse i juni 2015 og besluttede på den baggrund at tilbyde parterne mægling. Begge parter tilsluttede sig og der blev afholdt i alt tre mæglingsmøder (den 27. august, den 10. september og den 30. september 2015). Det var ikke muligt for parterne at nå til enighed om en mæglingsaftale, og i februar 2016 blev mæglingsprocessen afsluttet. MKI besluttede den 17. marts 2016 at foretage en egentlig undersøgelse af sagen, jf. MKI-loven, § 7, stk. 4. MKI indhentede på den baggrund yderligere oplysninger i sagen. MKI har færdigbehandlet klagen den 22. august 2016.

Om klager

Clean Clothes Campaign Danmark (CCCDK) er en netværksorganisation, der

arbejder for at forbedre vilkårene for tekstilarbejdere i udviklingslande. CCCDK er en del af den internationale Clean Clothes Campaign, som arbejder i 14 europæiske lande og samarbejder med et netværk på over 200 organisationer og fagforeninger i producentlandene. Aktive Forbrugere (AF) arbejder for et bedre og mere bæredygtigt forbrug, herunder et etisk og socialt bæredygtigt forbrug. Aktive Forbrugere (AF) er aktive i Clean Clothes Campaign Danmark (CCCDK).

Om indklagede

Indklagede, PWT Group, ejer herretøjskæderne Tøjeksperten og Wagner, der har mere end 175 butikker i Danmark, Norge og Sverige. Virksomheden har 550 ansatte. 60 % af virksomheden er ejet af Polaris Private Equity. Blandt de øvrige ejere er selskabets ledelse og bestyrelse.

4. VURDERING AF KLAGEN

MKI foretog, som en del af den indledende vurdering, en vurdering af, hvorvidt de rejste klagepunkter falder ind under OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, samt om hvorvidt der foreligger en saglig begrundelse og en rimelig dokumentation for den påståede overtrædelse af OECD's retningslinjer, jf. MKI-loven § 5.

Spørgsmål rejst af klager

Klager beskrev følgende formål med klagen:

- At indklagede skulle anerkende, at virksomhedens forretningsmetoder medførte en krænkelse af OECD's retningslinjer, og at virksomheden ikke havde udvist nødvendig omhu med henblik på at sikre, at grundlæggende menneskerettigheder overholdes.
- At indklagede for fremtiden foretager de nødvendige foranstaltninger med henblik på at garantere, at lignende episoder ikke gentager sig også uden for Bangladesh, herunder at
 - Offentliggøre sine leverandørlistor

- Sikre transparens omkring forretningsmetoder ved løbende at offentliggøre kontrolrapporter fra fabrikker, hvor deres eksterne produktion foregår.

- At indklagede burde betale erstatning til den i januar 2014 ILO-oprettede fond for ofrene fra Rana Plaza-ulykken.

Er klagen omfattet af OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder?

For at MKI kan behandle en klage, skal klagen være sagligt begrundet og klagepunkterne være omfattet af OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder.

Klager henviser i klagen til OECD's retningslinjer kap. II om generelle politikker, kap. IV om menneskerettigheder og kap. V om ansættelse og forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere. Derudover henviser klager til ILO konvention nr. 131 (om mindsteløn) og 155 (om sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen og arbejdsmiljø) samt til ILO's trepartserklæring om principper for multinationale selskaber og socialpolitik.

For så vidt angår klagepunktet om erstatning til ofrene for Rana Plaza-ulykken, har MKI indhentet information fra Udenrigsministeriet og har modtaget dokumentation for indklagedes donationer til redningsarbejdet for ofrene for ulykken til CRP (Center for the Rehabilitation of the Paralysed) den 1. juli 2013 og BGMEA (Bangladesh Garment Manufacturers and Exporters Association) den 4. juli 2013, hvorfor MKI finder, at det er bekræftet, at indklagede har ydet en vis og ikke ubetydelig kompensation til de angivne støtteorganisationer. MKI foreholder sig ikke nærmere til størrelsen af de indbetalte donationer.

MKI meddelte den 2. februar 2015 klager, at MKI i sin behandling af sagen alene kan forholde sig til og udtale sig om, hvorvidt der foreligger en eventuel overtrædelse af OECD's retningslinjer, samt hvordan virksomheden kan udbedre eventuelle negative indvirkninger¹. MKI

1. 'Negative indvirkninger' anvendes i OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder. Negativ indvirkning opstår, når virksomhedens aktiviteter eller mangel på samme overtræder de internationalt anerkendte CSR-principper, se også www.csrkompasset.dk.

kan ikke pålægge virksomheder erstatningsansvar eller sanktioner.

På den baggrund afviste MKI den del af klagen, som vedrørte spørgsmålet om erstatning, jf. MKI-lovens § 7, stk. 2.

MKI vurderede, at de øvrige dele af klagen var sagligt begrundet, idet der kunne foreligge mangel på nødvendig omhu hos indklagede og negativ indvirkning af menneske- og arbejdstagerrettigheder omfattet af OECD's retningslinjer.

Er klagen underbygget af rimelig dokumentation?

Der kræves i forbindelse med indsendelse af en klage ikke beviser for den påståede overtrædelse, men derimod en vis konkretisering af, hvordan indklagede kunne have handlet i strid med OECD's retningslinjer jf. MKI-loven § 4.

Klager fremsendte dokumentation i form af:

1. Rapporter med beskrivelse af tekstilsektoren i Bangladesh.
2. Oversigt fra underleverandørens hjemmeside over kunder, heriblandt indklagede.
3. Dokumenter fra Rana Plaza, der relaterede sig til indklagede.
4. Pressemeddelelse om sociale forhold og arbejdsforhold i Bangladesh.
5. Dokumentation af dialog mellem parterne om de nu påklagede forhold.

MKI fandt på denne baggrund, at klagen var underbygget af konkret dokumentation, som med en rimelig grad af klarhed præciserede, på hvilken måde indklagede kunne have overtrådt OECD's retningslinjer.

Da klagen samlet set opfyldte såvel de formelle kriterier som kravene til saglig begrundelse og rimelig dokumentation for at indklagede ikke handlede i overensstemmelse med OECD's retningslinjer, besluttede MKI at behandle klagen.

5. EGENTLIG UNDERSØGELSE AF SPØRGSMÅLET OM NØDVENDIG OMHU

MKI har herefter behandlet spørgsmålet, om indklagede handlede i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder ved at undlade at udvise nødvendig omhu i forhold til sin

leverandør New Wave Style ved at stille krav til leverandøren om at træffe passende foranstaltninger til at sikre sundhed og sikkerhed på arbejdspladserne jf. OECD's retningslinjer, kap. V, punkt 4, c).

Nødvendig omhu (due diligence) betegner de processer som virksomheden forventes at have på plads for dels at kunne identificere de områder, hvor der er risiko for, at den kan have en negativ indvirkning, dels for at kunne forebygge og afhjælpe eventuel negativ indflydelse – og endeligt at kunne redegøre for virksomhedens indsats for at håndtere negativ indvirkning.

Nødvendig omhu omfatter pligten til at identificere, forebygge og afhjælpe aktuelle og potentielle negative indvirkninger, som beskrevet i OECD's retningslinjer, som bygger på FN retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv (UN Guiding Principles for Business and Human Rights).

Der er forskel på, hvordan nødvendig omhu skal implementeres i egen virksomhed og ift. leverandører:

I OECD's retningslinjer fremgår følgende om nødvendig omhu (due diligence) i egen virksomhed:

Kap II, punkt 10. (Virksomheden skal) Håndtere risici med nødvendig omhu (due diligence), for eksempel ved indarbejdning i virksomhedens risikostyrings-system, med henblik på at identificere, forebygge og afhjælpe aktuelle og potentielle negative indvirkninger, som beskrevet i afsnit 11 og 12, samt redegøre for, hvordan sådanne negative indvirkninger håndteres. Formen og indholdet af udvisning af nødvendig omhu afhænger af omstændighederne i den konkrete situation.

Kap II, punkt 11. (Virksomheden skal) Undgå at forårsage eller bidrage til negative indvirkninger gennem egne aktiviteter på de områder, der er dækket af Retningslinjerne og adressere de indvirkninger der alligevel forekommer.

Nødvendig omhu (due diligence) i forhold til virksomhedens leverandører:

Kap II, punkt 12. (Virksomheden skal) Søge at forebygge eller afhjælpe negative indvirkninger de ikke har bidraget til, men hvor de negative indvirkninger er direkte forbundet med virksomhedens aktiviteter, produkter eller serviceydelser via en forretningsrelation. Formålet er ikke

at flytte ansvaret fra den enhed, der forårsager den negative indvirkning, til den virksomhed, den har en forretningsmæssig relation til.

I det følgende vil MKI tage stilling til følgende tre punkter:

- Hvorvidt indklagedes aktiviteter er direkte forbundet med New Wave Style?
- Hvorvidt indklagede har udvist nødvendig omhu i overensstemmelse med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder?
- Hvorvidt indklagedes udvisning af nødvendig omhu på tidspunktet for ulykken burde have taget højde for bygningsikkerhed?

Indklagedes relation til

New Wave Style

Fabrikken New Wave Style fremstillede produkter i Rana Plaza-bygningen. Indklagedes navn fremgår af New Wave Styles liste over 'Main Buyers'. Indklagede fik produceret tøjmærkerne Shine og Jack's på Rana Plaza. Disse mærker sælges i Tøjeksperten og Wagnerbutikkerne, som også ejes af indklagede. Der er fundet en række produktionsdokumenter fra indklagede i ruinerne. Indklagede har desuden oplyst, at New Wave Style har været leverandør til indklagede siden 2010.

Indklagede har i flere redegørelser til MKI gjort gældende, at det er uklart for indklagede, hvilken sammenhæng der er mellem sammenstyrtningen af Rana Plaza bygningen og klagers påstand om, at indklagede har krænket OECD's retningslinjer. Indklagede har desuden oplyst, at New Wave Style ikke producerede for indklagede den dag, hvor bygningen styrtede sammen. Sidste gang indklagede fik produceret tøj hos New Wave Style fandt sted den 8. marts 2013. Ulykken skete 24. april 2013.

På baggrund af ovenstående lægger MKI til grund, at New Wave Style har været leverandør til indklagede siden 2010, og dermed er PWT Group direkte forbundet med deres leverandør New Wave Style.

MKI tillægger det ikke betydning, at indklagede ikke fik produceret hos New

Wave Style på ulykkestidspunktet. Det er ikke oplyst, at dette skyldtes særlige tiltag fra indklagede, eller at samarbejdet var afbrudt, og forholdet kan derfor bero på tilfældigheder. MKI vurderer derfor, at indklagede og New Wave Style også på ulykkestidspunktet var direkte forbundet jf. OECD's retningslinjer, kap. II, punkt 12.

Ifølge OECD's retningslinjer skal virksomheder søge at forebygge eller afhjælpe negative indvirkninger, de ikke har bidraget til, men hvor de negative indvirkninger er direkte forbundet med virksomhedens aktiviteter, produkter eller serviceydelser hos en forretningspartner, jf. OECD's retningslinjer, Generelle Politikker, kap. II, punkt 12.

Indklagede var derfor efter OECD's retningslinjer forpligtet til at træffe passende foranstaltninger med henblik på at søge at forebygge eller afhjælpe negative indvirkninger hos leverandøren New Wave Style, Rana Plaza.

Spørgsmål om indklagedes nødvendige omhu

Ifølge OECD's retningslinjer skal virksomheder med nødvendig omhu søge at forebygge eller afhjælpe negative indvirkninger de ikke har bidraget til, men hvor de negative indvirkninger er direkte forbundet med virksomhedens aktiviteter, produkter eller serviceydelser via en forretningsrelation jf. OECD's retningslinjer kap II, kap 12.

Yderligere stiller OECD's retningslinjer i kap. IV om menneskerettigheder krav til nødvendig omhu på menneskerettighedsområdet, herunder at virksomheder skal stille krav til deres leverandører om udarbejdelse af menneskerettighedspolitikker, udvisning af nødvendig omhu på menneskerettighedsområdet samt etablering af legitime processer med henblik på at afhjælpe negative indvirkninger jf. kap. IV, punkt 3-6.

MKI har anmodet indklagede om at redegøre for sin nødvendige omhu på ulykkestidspunktet ved at fremsende en beskrivelse af virksomhedens CSR-politikker for ansvarlig leverandørstyring, herunder en beskrivelse af virksomhedens proces for risikovurdering af leverandører, og med særligt henblik på den risikovurdering, der måtte være blevet foretaget af New Wave Style.

Spørgsmål om indklagedes nødvendige omhu på ulykkestidspunktet

Indklagede har oplyst, at virksomheden løbende foretager kontrolbesøg hos leverandører, herunder besigtigelse af arbejdsforholdene på de fabrikker, hvor varerne produceres. Indklagede har i den forbindelse oplyst, at virksomhedens indkøbschef foretog et kontrolbesøg hos New Wave Style den 12. november 2012. Af det materiale, PWT har fremsendt til MKI, fremgår ikke, hvilke kontroller eller inspektioner, der blev foretaget ved besøget, herunder om de af PWT udarbejdede tjeklister blev anvendt, ej heller om der på baggrund af inspektionen blev stillet krav om forbedringer til New Wave Style, og om der i givet fald skulle foretages opfølgning.

Indklagede har oplyst, at New Wave Style-fabrikken i Rana Plaza ved besigtigelsen den 12. november 2012 havde truffet passende foranstaltninger til at sikre sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Der var etableret flugtveje med tilhørende brandslukningsudstyr, og fabrikken fremstod pæn og velholdt med gode arbejdsforhold for syerskerne. Endvidere var New Wave Style omfattet af et velfærdsprogram, der gav mulighed for fysisk aktivitet i pauserne. Endelig havde der ikke på noget tidspunkt været konstateret børnearbejde på Rana Plaza fabrikken.

Det fremgår af de dokumenter som indklagede har fremlagt, at New Wave Style var WRAP² og TCP³ godkendt. Indklagede har fremført, at New Wave Style var i en BSCI-godkendelsesproces⁴. PWT Group har fremsendt en BSCI 'social audit' rapport fra 3. marts 2012, som konkluderer, at der er behov for forbedringer (improvements needed)⁵. Derudover har indklagede fremlagt dokumentation for, at man på ulykkestidspunktet arbejdede med Social Buying Conditions og en Corporate Social Responsibility politik, som leverandører skulle underskrive og leve op til. Disse vilkår forbyder leverandøren at anvende tvangs- og børnearbejde, at

bruge AZO-farvestoffer, og forpligter leverandøren til at respektere ILO-konventioner nr. 29 (Forced Labour Convention, 1930), 87 (Freedom of Association and Protection of the Right to Organise Convention, 1948), 105 (Abolition of Forced Labour Convention, 1957), 138 (Minimum Age Convention, 1973), og 182 (Worst Forms of Child Labour Convention, 1999). De fremlagte bilag er ikke underskrevet af New Wave Style men efter det oplyste af PWT Groups agent Union Fashion i Bangladesh. MKI finder på den baggrund, at indklagede ikke har fremlagt tiltrækkelig dokumentation for, at virksomheden på ulykkestidspunktet havde etableret processer for nødvendig omhu med henblik på at forebygge og afhjælpe risici for negative indvirkninger hos sine leverandører, herunder New Wave Style.

MKI finder, i modsætning til indklagede, at virksomhedens beslutnings- og risikostyringssystemer og de i relation til New Wave Style på ulykkestidspunktet gennemførte tiltag ikke levede op til retningslinjernes forpligtelser til at forebygge og afhjælpe aktuelle og potentielle negative indvirkninger.

MKI vurderer, at udvisning af nødvendig omhu i relation til en forretningsforbindelse i Bangladesh var særligt påkrævet, da kritisable arbejdsforhold i store dele af tekstilsektoren i Bangladesh var kendte og rapporterede (f.eks. Foreign Trade Association's pressemeddelelse "European Commerce pushes for improvement of social standards in Bangladesh" fra april 2006 og Clean Clothes Campaign og SOMO's rapport "Fatal Fashion" fra marts 2013).

Spørgsmål om indklagedes nødvendige omhu efter ulykken på Rana Plaza

Indklagede har fremsendt dokumentation for, at virksomheden siden ulykken har udarbejdet en Code of Conduct, der også indeholder en CSR politik. Derudover har indklagede efter ulykken tilsluttet sig en række initiativer, Foreign Trade Association (juli 2013), Business Social Compliance Initiative, BSCI (august 2013),

2. Worldwide Responsible Apparel Production

3. The Children's Place

4. Business Social Compliance Initiative

5 Det fremgår bl.a. af BSCI-rapporten, at 'the basic need wage for the area is BDT 6,200 per month, where as the company is paying a minimum wage of BDT 3000. There is no plan in place to increase the salary to achieve the basic need wage within a specific period of time'.

Accord on Fire and Building Safety in Bangladesh (accord'en) (juni 2013) samt Dansk Initiativ for Etisk Handel, DIEH (maj 2013).

Systematisk arbejde med nødvendig omhu hos leverandører bør omfatte følgende: krav til leverandører i form af CSR-politik, anmodning til leverandører om selvevaluering baseret på en risikoanalyse, gennemgang af selvevalueringer med henblik på at bestemme hvilke forhold der skal kontrolleres (her tages desuden højde for leverandørens betydning og branche- og landrisici), rapportering om resultater og opfølgning.

Indklagedes har oplyst, at den senest udarbejdede Code of Conduct, indeholder en CSR politik samt en tjekliste som leverandører forventes selv at udfylde. Indklagede har overfor MKI ikke fremlagt oplysninger om gennemførelsen af tiltag som beskrevet ovenfor.

Indklagedes CSR Policy, der er en del af virksomhedens årsrapport, kræver, at 50 % af indklagedes 50 største leverandører (der udgør 94 % af indklagedes omsætning) skal være BSCI-godkendt jf. PWT Groups årsrapport 2014/15, side 17 om CSR Policy. MKI har taget dette til efterretning, men understreger samtidig indklagedes forpligtelse til at foretage systematiske opfølgninger på BSCI-inspektionerne med henblik på at vurdere behovet for at gennemføre forbedringer.

Bygningssikkerhed

Klager gør gældende, at indklagede ikke har udvist nødvendig omhu med henblik på at forebygge bygningens sammenstyrtning. Dermed har virksomheden, efter klagers opfattelse, ikke sikret, at New Wave Style havde opfyldt forpligtelsen til at sikre virksomhedens ansattes ret til retfærdige og gunstige arbejdsvilkår samt sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen.

For så vidt angår bygningens sikkerhed har indklagede oplyst, at virksomheden ved et besøg før ulykken konstaterede, at "fabrikken fremstod som god og markedskonform og at den var indrettet i overensstemmelse med, hvad der var praksis i branchen". MKI finder ikke, at indklagede har dokumenteret, at virksomheden selv har foretaget reelle inspektioner af New Wave Style, men derimod at virksomhe-

den alene har henholdt sig til udstedte godkendelser så som WRAP og TCP samt til at New Wave Style var benyttet af andre internationale brands. Således som indkøbschefens besøg er beskrevet overfor MKI, herunder omfanget, og således som de gjorde iagttagelser er dokumenteret som inspektion, finder MKI ikke, at det udgør en inspektion, som er egnet til at forebygge aktuelle og potentielle negative indvirkninger.

Det er ikke overfor MKI oplyst, i hvilket omfang inspektioner af bygningssikkerhed generelt blev gennemført i tekstilbranchen på tidspunktet for sammenstyrtningen, dvs. om der forelå en branchepraksis.

På ulykkestidspunktet blev inspektioner i Bangladesh typisk udført som 'social audits', som ikke omfattede undersøgelser af bygningskonstruktioner. Klager har anført, at indklagede har handlet i strid med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder ved at undlade at udvise den nødvendige omhu for at forebygge bygningssammenstyrtningen. Indklagede har på dette punkt henholdt sig til, hvad man ifølge indklagede på dette tidspunkt opfattede som praksis i branchen.

Det er MKI's vurdering, at det ikke er dokumenteret, at en inspektion ville have afdækket de pågældende risici ved bygningen.

MKI kan ikke lægge til grund, at inspektion af bygningskonstruktioner var en indarbejdet og sædvanlig praksis på ulykkestidspunktet. MKI finder, at praksis alene kan være vejledende men ikke afgørende for omfanget af en risikobaseret nødvendig omhu.

MKI har her foretaget en afvejning af følgende synspunkter: På den ene side drøftede man på ulykkestidspunktet i branchen, til dels på grund af kritik fra NGO'er (f.eks. Foreign Trade Association's pressemeddelelse "European Commerce pushes for improvement of social standards in Bangladesh" fra april 2006 og Clean Clothes Campaign og SOMO's rapport "Fatal Fashion" fra marts 2013), at det var en mangel ved de pågældende 'social audits', at de ikke omfattede risici forbundet med bygningskonstruktioner. På den anden side kan det hævdes, at bygningskonstruktioner ikke på daværende tidspunkt udgjorde en almindelig del af de foretagne inspektioner.

Indklagede oplyser, at virksomheden nu indhenter bygningstilladelser, byggegodkendelser og inspektioner.

6. KONKLUSION

Den 24. april 2013 styrtede Rana Plaza bygningen i Dhaka, Bangladesh sammen. Bygningen husede flere tekstilproducenter, blandt disse New Wave Style, som var leverandør til indklagede PWT Group A/S. Ved sammenstyrtningen omkom 1138 personer og mere end 2000 blev såret.

På den baggrund har Clean Clothes Campaign (CCCDK) og Aktive Forbrugere (AF) klaget til MKI med påstand om, at PWT Group ikke har udvist nødvendig omhu (due diligence) i relation til at sikre, at New Wave Style levede op til forpligtelsen til at sikre retfærdige og gunstige arbejdsvilkår samt sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, jf. OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, kapitel II (Generelle politikker), kapitel IV (Menneskerettigheder) samt kapitel V (Beskæftigelse og arbejdsmarkedsforhold).

Klager har gjort gældende, at PWT Group har handlet i strid med OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder ved at undlade at udvise nødvendig omhu for at forebygge sammenstyrtningen.

Dette afvises af PWT Group med henvisning til, at man som led i virksomhedens beslutnings- og risikosystemer løbende har vurderet forholdene hos New Wave Style og sikret sig, at leverandøren har haft ordende forhold for sine medarbejdere. PWT Group anfører, at man ikke under sine besigtigelser hos New Wave Style konstaterede forhold, der kunne have medført risiko for negative indvirkninger hos leverandøren.

De af PWT Group fremlagte bilag indeholder ikke dokumentation for brugen af risiko- og beslutningssystemer, f. eks. tjeklister, ved besigtigelser og besøg hos New Wave Style.

MKI finder på denne baggrund, at PWT Group ikke arbejdede med processer for nødvendig omhu, som levede op til OECD's retningslinjer. Særligt har PWT Group undladt at stille krav til New Wave Style om at sikre de ansattes grundlæggende menneske- og arbejdstager-

rettigheder, herunder træffe passende foranstaltninger til at sikre sundhed og sikkerhed på arbejdspladserne jf. OECD's retningslinjer, kap. V, punkt 4, c).

MKI kan ikke lægge til grund, at inspektion af bygningskonstruktioner var en indarbejdet og sædvanlig praksis på ulykkestidspunktet. MKI finder, at praksis alene kan være vejledende men ikke afgørende for omfanget af en risikobaseret nødvendig omhu.

Det er MKI's vurdering, at det ikke er dokumenteret, at en inspektion ville have afdækket de pågældende risici ved bygningen.

PWT Group kan ikke gøres ansvarlig for bygningsammenstyrtningen.

MKI understreger, at virksomheder skal leve op til principperne i OECD's retningslinjer, herunder at de stiller krav til leverandører om at træffe passende foranstaltninger til sikre sundhed og sikkerhed på arbejdspladserne jf. kap. V, punkt 4 c). Denne forpligtelse omfatter i dag også risikoafdækning af bygningskonstruktioners sikkerhed.

I forlængelse af dette har MKI noteret sig, at PWT Group har oplyst, at virksomheden efter skaden i 2013 nu indhenter bygningstilladelser, byggegodkendelser og inspektioner. MKI vurderer, at de nye tiltag, der er truffet efter april 2013, er positive i retning af at indarbejde en systematisk proces for nødvendig omhu i forhold til virksomhedens leverandører, men bemærker, at man ikke på det foreliggende grundlag kan tage stilling til, i hvilken udstrækning de er egnede til at identificere og håndtere potentielle negative indvirkninger i 2016.

7. ANBEFALINGER

MKI anbefaler indklagede, PWT Group, at virksomheden reviderer sine ledelses- og risikovurderingssystemer med henblik på at gennemføre sådanne processer, at virksomheden kan leve op til forpligtelsen om nødvendig omhu i relation til sine leverandører i overensstemmelse med OECD's retningslinjer kap. II.

PWT Group bør endvidere sikre, at virksomhedens CSR politik lever op til OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder, særligt for så vidt angår

grundlæggende menneske- og arbejdstagerrettigheder.

PWT Group bør gennemgå sine leverandørers selvevalueringer sammenholdt med en analyse af branche- og landerisici og på den baggrund udvælge, hvilke forhold, der skal kontrolleres. MKI anbefaler PWT Group at rapportere og kommunikere om dette arbejde og om hvilke tiltag, der er gennemført hos leverandøren for at forebygge potentielle risici jf. OECD's retningslinjer kap. II, punkt 10 og kap. IV, punkt 5 og tilhørende kommentar nr. 45.

MKI anbefaler, at PWT Group arbejder videre med systematisk at indarbejde virksomhedens Code of Conduct i ledelses- og risikosystemerne.

Ulykker som den på Rana Plaza understreger, at virksomheder ikke kan forvente, at kontrollen af bygningers sikkerhed på ansvarlig vis varetages af lokale myndigheder eller af egne ansatte uden særlige bygningsfaglige kvalifikationer.

Forholdene i Bangladesh understreger behovet for, at virksomheder i deres risikobaserede analyser for nødvendig omhu af leverandører tager stilling til i hvilket omfang disse også bør omfatte produktionsbygningers konstruktion og integritet. Det er MKI's opfattelse, at inspektioner herunder også af bygningsikkerheden med fordel kan udføres af branche- eller andre fælles organisationer.

PWT Group kan hente inspiration til dette arbejde både i FN's Global Compact, FN og OECD. Alle organisationer har udviklet en række vejledninger til konkrete tiltag for nødvendig omhu, som bl.a. er tilgængelige gennem Business & Human Rights Resource Centres hjemmeside⁶. For danske virksomheder kan

det være særligt relevant at se på CSR Kompasset, som er et gratis online leverandørstyringsværktøj udarbejdet i overensstemmelse med de internationale retningslinjer for samfundsansvar⁷.

MKI anbefaler, at indklagede følger med i hvilke nye vejledninger om nødvendig omhu der udarbejdes på området med henblik på løbende at udvikle virksomhedens arbejde hermed. MKI gør i denne forbindelse opmærksom på, at OECD udarbejder en vejledning om nødvendig omhu specifikt for tekstilsektoren⁸, som forventes offentliggjort i 2016.

MKI har noteret sig, at Accord'en indeholder et uafhængigt inspektionsprogram med offentliggørelse på Accorden's hjemmeside af alle fabrikker, der er leverandører til medlemmer af Accord'en, rapporter fra inspektion af disse fabrikker og opfølgningstiltag (Corrective Action Plans). PWT Group er medlem af Accord'en og vil for så vidt angår Bangladesh få sine leverandører inspiceret. MKI anbefaler, at PWT Group som led i virksomhedens arbejde med nødvendig omhu forholder sig til resultaterne af disse inspektioner.

MKI har jf. MKI-loven § 7 en forpligtelse til at følge op på denne udtalelse efter 1 år med henblik på, at vurdere om virksomheden har efterlevet MKI's anbefalinger.

På den baggrund anmoder MKI om, at PWT Group senest et år fra offentliggørelse af denne udtalelse tilstiller MKI en redegørelse for opfølgningen på ovenstående anbefalinger og for virksomhedens arbejde med at udvikle beslutnings- og risikostyringssystemer, som lever op til OECD retningslinjernes krav om nødvendig omhu.

6. <https://business-humanrights.org/en/un-guiding-principles/implementation-tools-examples/implementation-by-companies/type-of-step-taken/human-rights-due-diligence>

7. www.csrkompasset.dk

8. OECD Due Diligence Guidance for Responsible Supply Chains in the Garment and Footwear Sector.